

TURİST REHBERLİĞİ ALANININ BİBLİYOMETRİK PROFİLİ (ULUSAL TURİZM KONGRELERİ BİLDİRİLERİ)

Bibliometric Profile of Tourist Guiding Area
(National Tourism Congress Papers)

Gönderim Tarihi: 15.11.2015

Kabul Tarihi: 27.12.2015

Seda ŞAHİN*

Ayşen ACUN**

Öz: Bu çalışmada 1990-2015 yılları arasında gerçekleştirilen Ulusal Turizm Kongresi Kitaplarında yer alan turist rehberliği alanında yapılan çalışmalar çeşitli parametreler çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu kapsamda çalışmanın amacı, turist rehberliği alan yazının genel özelliklerini ortaya koymaktır. Elde edilen bildirilere ilişkin bilgiler istatistik analiz paket programına yüklenerek, verilerin sıklık ve yüzde analizleri yapılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda turist rehberliği alanında en fazla bildirinin 15. Ulusal Turizm Kongresinde yayımlandığı ortaya çıkmıştır. Yazar sayısı incelendiğinde iki yazarlı çalışmaların ağırlıkta olduğu belirlenmiştir. Bildirilerde en fazla kullanılan anahtar kelimelerin “turizm” ve “turist rehberi” olduğu belirlenmiştir. Birinci ve ikinci yazarların çalıştığı kurumun Balıkesir Üniversitesi olduğu ortaya çıkmıştır. Bildirilerde en fazla çalışılan konu ise eğitimidir.

Anahtar Kelimeler: Turist Rehberliği, Bibliyometri, Ulusal Turizm Kongreleri.

Abstract: Studies on tourist guiding in the books of National Tourism Congresses between 1990 and 2015 have been evaluated within the scope of several parameters. In this context, the purposes of this study are to reveal general features of tourist guiding literature and make it easier for the researchers of this area to be studied. Frequency and percentage analysis of collected data were conducted after they were loaded to statistical analysis package software. As a result of the analysis, it was obvious that the highest number of papers were published in the 15th National Tourism Congress. With regards to the number of writers, works with two authors were the majority. The most frequently used key words in the papers were “tourism” and “tourism guiding”. The first and second writers were found to

* Yard. Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi/Turizm Fakültesi/Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı,
e-posta: ssen@balikesir.edu.tr

** Balıkesir Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.

be working at the University of Balıkesir and the most studied subject was education in the papers.

Keywords: Tourist Guiding, Bibliometric, National Tourism Congress.

GİRİŞ

Kongre bir veya birden fazla günle sınırlandırılmış bir program çerçevesinde, uzmanlık gerektiren bilimsel alanlarda veya meslek kollarında, belirli bir konuda bilgi alışverişini amaçlayan ve özellikle toplanılan yerin dışından gelen kişilerin de katılımı ile meydana gelen toplantıdır. Kongreleri ulusal ve uluslararası kongreler olarak ikiye ayırmak mümkündür. Ulusal kongrelerde kongreye katılan kişilerin büyük çoğunluğu kongrenin yapıldığı ülkenin vatandaşlarıdır. Ulusal kongreler uluslararası kongrelere göre daha kısa sürede yapılır ve çoğunlukla bir veya üç gün sürmektedir (Aymankuy, 1997).

Ulusal turizm kongreleri dünyada ve Türkiye'deki gelişmeler ve eğilimler doğrultusunda yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde turizmi geliştirmeye yönelik politik, ekonomik ve işletmecilik konularının ortaya konulması, sorunlarının belirlenmesi ve çözüm önerilerinin oluşturulmasına katkı sağlamak amacıyla yapılır (Çakıcı, 2009). Ulusal turizm kongreleri ülkemiz turizmi başta olmak üzere dünya turizminin güncel ve gelecekle ilişkili sorunlarının akademik ve sektörel düzeyde tartışılabilmesinin sağlanmasına, turizm alanında çalışma yapan akademisyenler ile uygulamacıların işbirliğine dayandığı için önem arz etmektedir (erciyes.edu.tr).

Ulusal Turizm Kongreleri ilk kez 1990 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu tarafından düzenlenmiştir. 1990-1998 yıllarında dokuz dönem aralıksız devam eden kongre, 1999 yılında çeşitli nedenlerle kesintiye uğramıştır. On yıllık aranın ardından, 2009 yılında 10. Ulusal Turizm Kongresi Mersin Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir. En son 16. Ulusal Turizm Kongresi (2015) Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirilmiştir. 17. Ulusal Turizm Kongresi 2016 yılında Muğla Üniversitesi düzenlenecektir. Ulusal Turizm Kongreleri kapsamında hazırlanan ve bildiri kitaplarında yer alan çalışmaların toplam sayısı 860'dır. Ulusal Turizm Kongrelerinin gerçekleştirildiği yıllar, düzenleyen kurum, düzenlenen yer ve sunulan bildiri sayısına ait bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Ulusal Turizm Kongrelerinin (UTK) Gerçekleştirildiği Yıllara Göre Dağılımı

Ulusal Turizm Kongresi	Yıl	Düzenleyen Üniversite	Düzenlenen Yer	Bildiri Sayısı
1. UTK	1990	Dokuz Eylül	Kuşadası/Aydın	32
2. UTK	1991	Dokuz Eylül	Kuşadası/Aydın	35
3. UTK	1992	Adnan Menderes	Kuşadası/Aydın	20
4. UTK	1993	Adnan Menderes	Kuşadası/Aydın	29
5. UTK	1994	Adnan Menderes	Kuşadası/Aydın	12
6. UTK	1995	Adnan Menderes	Kuşadası/Aydın	30
7. UTK	1996	Adnan Menderes	Kuşadası/Aydın	28
8. UTK	1997	Adnan Menderes	Kuşadası/Aydın	23
9. UTK	1998	Adnan Menderes	Kuşadası/Aydın	12
10. UTK	2009	Mersin	Mersin	119
11. UTK	2010	Adnan Menderes	Kuşadası/Aydın	72
12. UTK	2011	Düzce	Akçakoca/Düzce	67
13. UTK	2012	Akdeniz	Antalya	80
14. UTK	2013	Erciyes	Kayseri	81
15. UTK	2014	Gazi	Ankara	112
16. UTK	2015	Onsekiz Mart	Çanakkale	108
Toplam				860

Ulusal Turizm Kongreleri her yıl düzenli yapılmaya başlandığı için, kongre kitapları bir süreli yayın gibi düşünülebilir. Süreli yayınlar bir ülkede bilim düşüncesinin gelişmesine ve bilim kurumlarının oluşmasına önemli katkıda bulunmaktadır. Bilimsel kongrelerde yayımlanan bildiriler alanla ilgilenen yazarlar arasında önemli bir iletişim aracıdır. Bu anlamda, çalışmaların belirli kriterler çerçevesinde yayımlanması ve belirli niteliklere sahip olması, bu iletişimi daha etkin hale getirmektedir (Çakıcı, Yıldırım, Karacaoğlu, 2013: 1431). Bir bilim dalında üretilen yayınların niteliksel ve niceliksel bakımdan incelenmesi, o bilim dalının zaman içerisindeki değişimini tespit etmek bakımından önem teşkil etmektedir (Türktarhan, 2014: 184). Bu nedenle bu çalışmada Ulusal Turizm Kongreleri Bildiri Kitaplarında turist rehberliği alanında yayımlanan bildirilerin çeşitli parametreler çerçevesinde incelenmesi amaçlanmıştır. Bibliyometrik bir çalışma olarak nitelenen bu çalışmanın amacı, turist rehberliği alan yazının genel özelliklerini ortaya koymak ve bu alanda çalışacak araştırmacılara kolaylık sağlamaktır.

İLGİLİ ALAN YAZIN

Bibliyometri, akademik yayınların çeşitli unsurlarının sayısal analizler ve istatistikler yardımıyla incelenmesi ile ilgilenmektedir (Zan, 2012: 15). Bibliyometri kavramı, matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin bilimsel iletişim or-

tamlarına uygulanması olarak tanımlanmaktadır (Ünal, 2008: 2; Yalçın, 2010: 206). Bilimsel iletişim, çalışmanın oluşturulması, niteliğinin değerlendirilmesi, ilgililere duyurulması ve gelecekte kullanımı için korunması süreçlerini ifade eden bir yaklaşımı ifade etmektedir (Turan, 2014: 4). Bibliyometrik araştırmalar bilimsel yayınların ve bu yayınların kaynakçalarında bulunan kaynakların ayrıntılı olarak incelendiği çalışmalardır (Al ve Soydal, 2010: 350). Bibliyometrik araştırmalarda belgelerin ya da yayınların belirli özellikleri analiz edilerek bilimsel iletişime ilişkin çeşitli bulgular elde edilmektedir (Al ve Coştur, 2007: 144; Al, Soydal, Yalçın, 2010: 2; Ulu ve Akdağ, 2015: 6). Bir bilim dalıyla ilgili literatürün gerçekçi bir profilini ortaya koyan bibliyografik çalışmalar, yayınların kaydı, tanımı, sınıflaması ve nitel çözümlemesi hakkında bilgi vererek ilgili bilim dalına ait yazılı dokümanlar sağlayan bir yöntemdir (Nergiz, 2014: 213).

Bibliyometri, bilimsel çalışmaların, yazar, konu, atıf yapılan yazar, atıf yapılan kaynaklar gibi verilerin istatistiksel olarak incelenmesi ile ilgilenmekte, elde edilen istatistiksel sonuçlar doğrultusunda belirli bir disipline ait genel yapının ortaya konmasını mümkün kılmaktadır (Zan, 2012: 15). Bu çalışmaların belirli zaman aralıkları ile gerçekleştirilmesi inceleme konusu olan bilim dalı veya disiplindeki gelişme çizgisini ortaya çıkarması bakımından önemlidir. Bu tür çalışmalar sonucu elde edilen bulgular söz konusu bilim dalının zaman içerisinde nasıl geliştiğinin gösterilmesi, sorunların ortaya çıkarılması ve bunları giderebilmek için yapılabilecek düzenlemelerin tartışılmasını sağlaması yönüyle tercih edilmektedir (Çiçek ve Kozak, 2012: 197). Ayrıca, bibliyometri çalışmaları bir bilimsel alanın entelektüel gelişim düzeyinin ortaya konulması açısından da oldukça önemlidir (Evren ve Kozak, 2012: 252). Bibliyometri, karar vericiler, yöneticiler, bir araştırma projesi yürütenler, bilim uzmanları, kütüphaneciler ve bilimsel araştırma yürütenler tarafından sıklıkla başvuru alan bir araştırma yaklaşımıdır (Özel ve Kozak, 2012: 716). Bibliyometri, araştırmaların verimliliğinin değerlendirilmesi ve bir bilgi üretme ve iletişim sistemi olan bilim ve bilimin teknoloji ile karşılıklı etkileşimi üzerine çalışmak amacıyla kullanılabilir (Buzlu, 2015: 45). Kısaca, belgeler ve belgelerle ilgili süreçlerin özelliklerinin, belirli bir biçimde ölçümü bibliyometrinin alanına girmektedir (Kaya, 2014: 40).

Bibliyometri ile ilgili çalışmalar her geçen gün artmaktadır (Al, 2008: 18). Turizmin bir bilgi alanı olarak büyümesi ve bu konuda yayın yapan akademisyen sayısının artması, bilim adamlarının ve yayın kuruluşlarının turizm alan yazınına sağladıkları katkıların incelenmesine duyulan merak, kişiler veya kuruluşların araştırma performansının değerlendirilmesi ihtiyacı bibliyometri yönteminin turizm alanındaki çalışmalar için tercih edilmesinde bir etken olmuştur (Karagöz ve Kozak, 2014: 48; Temizkan, Çiçek, Özdemir, 2015: 395).

Yazarlar, kurumlar dergiler ve disiplinler için bibliyometrik çalışmaların önemini farkındalığı giderek artmış ve bibliyometri hem genel anlamda hem de özellikle turizm alanında son yıllarda daha popüler hale gelmiştir (Evren ve Kozak, 2013: 61). Son yıllarda turizm alanında yapılan bibliyometrik çalışmalarda önemli bir atış gözlenmektedir (Kozak, 1995; Kozak, 1996; İçöz ve Kozak, 1999; Kozak, 2001; Özel ve Kozak, 2012; Çiçek ve Kozak, 2012; Türktarhan ve Kozak, 2012; Zencir ve Kozak, 2012; Çakıcı, Yıldırım, Karacaoğlu, 2013; Evren ve Kozak, 2013; Karagöz ve Yüncü, 2013; Karagöz ve Kozak, 2014; Cevizkaya, Avcıkurt, İlsay, 2014; Turan, 2014; Aydın, 2014; Nergiz, 2014; Kaya, 2014; Türktarhan, 2014; Temzikan, Çiçek, Özdemir, 2015). Turizm alanında gerçekleştirilecek bibliyometrik çalışmalar, turizmin farklı çalışma alanlarına dair kapsamlı bir bakış açısı sağlayacaktır (Özel ve Kozak 2012: 424).

Belirli bir alanda literatürün gelişimini ortaya koymak, gelecek araştırmacılara yol haritası oluşturmak açısından pek çok alanda bibliyometri tekniğinden faydalanılmaktadır (Aydın, 2014: 56). İlgili alan yazın tarandığında turizmle ilgili pek çok bibliyometrik çalışma yapıldığı görülmektedir. Ancak turizmde önemli rol oynayan turist rehberleri hakkında bir tane bibliyometrik çalışmaya rastlanmıştır. Şahin ve Acun (2015), turist rehberliği alanında makaleler ve lisansüstü tezleri inceledikleri çalışmada, üniversiteler arasında en fazla tezin Balıkesir Üniversitesi bünyesinde hazırlandığını, makalelerin 2012 yılında artış gösterdiğini belirlemişlerdir. En fazla makalenin Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisinde yayımlandığını belirtmişlerdir. Hem makale hem de tezlerde en çok çalışılan konuların ise turist rehberliği eğitimi ve turist rehberlerinin rolleri ile ilgili olduğunu belirlemişlerdir. Bibliyometrik bir çalışma olarak nitelenen bu çalışmadan elde edilecek bulguların, turist rehberliği alanında ulusal turizm kongrelerinde yayımlanan bildirilerin genel görüntüsünü sayısal verilerle ortaya koyması bakımından, önemli olduğuna inanılmaktadır.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Turizm sektörünün önemli aktörlerinden biri olan turist rehberliği alanın gelişmesi ve bu alana gereken önemin verilmesi hiç kuşkusuz bu alanda yapılacak akademik çalışmalar ışığında olmalıdır. Bu doğrultuda turist rehberliği alanında geçmiş yıllarda yapılan çalışmaların incelenmesi hem bu alanda hangi konularda çalışmalara ihtiyaç duyulduğunun belirlenmesi hem de bu alanda çalışan araştırmacılara araştırma konuları hakkında fikir verebilmesi açısından önemlidir. Türkiye’de turist rehberliği ile ilgili çalışmalar incelendiğinde birçok çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Ancak, turist rehberliği alanında yapılan tek bibliyometrik çalışmanın lisansüstü tezleri ve ulusal hakemli dergilerde yayımlanan makaleleri kapsadığı görülmektedir. Bu doğrultuda

çalışmanın amacı, 1990-2015 yılları arasında gerçekleştirilen Ulusal Turizm Kongrelerinde turist rehberliği alanında yayımlanan bildirilerin bibliyometrik özelliklerini ortaya koymaktır. Turist rehberliği alan yazının genel özelliklerini ortaya koymak ve bu alanda çalışacak araştırmacılara kolaylık sağlamak araştırmanın temel amacıdır. Bu kapsamda, Ulusal Turizm Kongreleri bildiri kitaplarında yer alan turist rehberliği ile ilgili bildiriler içyapı özellikleri (yazar, konu, özet, yöntem, istatistik vb.) açısından incelenmiştir. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- a) Ulusal Turizm Kongrelerinde turist rehberliği alanında sunulan bildiri sayısı kaçtır?
- b) Bildirilerin sayfa sayısı kaçtır?
- c) Atıf yapılan kaynakların yerli/yabancı olma oranı nedir?
- d) Bildirilerde yazar sayısı kaçtır?
- e) Bildirilere katkı sağlayan yazarların unvanlarına göre dağılımı nasıldır?
- f) Ulusal Turizm Kongrelerine en çok katkı sağlayan kurumlar hangileridir?
- g) Bildirilerin konularına göre dağılımı ne şekildedir?
- h) Bildirilerde kullanılan anahtar kelimeler nelerdir ve sayısı kaçtır?
- i) Alan araştırması olan bildirilerde özet içeriği nasıldır?
- j) Alan araştırması olan bildirilerde giriş içeriği nasıldır?
- k) Alan araştırması olan bildirilerde araştırma yönteminin kapsamı ne şekildedir?
- l) Alan araştırması olan bildirilerde kullanılan geçerlilik ve güvenilirlik analizlerine ilişkin bilgiler ne şekildedir?

Çalışmadan elde edilecek bulguların, turist rehberliği alanında yayımlanan bildirilerin genel görüntüsünü sayısal verilerle ortaya koyması ve bu alandaki boşluğu doldurması açısından önemli olduğuna inanılmaktadır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmada; 1990-2015 yılları arasında Ulusal Turizm Kongresi kitaplarında yer alan turist rehberliği alanında yazılan bildiriler çeşitli bibliyometrik özellikler dikkate alınarak incelenmiştir. İlgili kongre kitaplarında toplam 860 bildiri bulunmaktadır. Turist rehberliği alanında yazılan bildirilerin toplamı ise; 22'dir.

Araştırmanın evrenini 1990-2015 yılları arasında gerçekleştirilen Ulusal Turizm Kongrelerinde turist rehberliği alanında sunulan 22 bildiri oluşturmaktadır. Bu bildiriler “bildirinin yayımlandığı ulusal turizm kongresi”, “bildirinin yazarları”, “yazarların unvanları”, “yazarların çalıştığı kurumlar”, “bildirinin sayfa sayısı”, “bildiride kullanılan kaynak sayısı”, “bildirinin yazar sayısı”, “bildirinin konusu”, “anahtar kelimeler” ve “yerli ve yabancı kaynak sayısı” gibi parametreler kapsamında incelenmiştir. Söz konusu parametrelere ilişkin verilerin tamamı, istatistik analiz programına aktarılarak yüzde ve sıklık değerleri hesaplanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde öncelikle 1990-2015 yılları arasında yapılan Ulusal Turizm Kongrelerinde turist rehberliği alanında yayımlanan 22 bildirinin bibliyometrik özellikleri incelenmiştir.

Tablo 2’ye bakıldığında 1990-2015 yılları arasında düzenlenen 16 Ulusal Turizm Kongresinden 6 tanesinde turist rehberliği alanında bildiri sunulmuştur. Bu kongrelerde sunulan toplam 535 bildiriden 22 tanesi turist rehberliği alanı ile ilgilidir. 2. Ulusal Turizm Kongresinde yayınlanan toplam 35 bildiriden 1 tanesi (%4,5) turist rehberliği alanıyla ilgilidir. Diğer Ulusal Turizm Kongrelerine bakıldığında, 10. Ulusal Turizm Kongresinde yayınlanan 119 bildiriden 3 tanesi (%13,6), 13. Ulusal Turizm Kongresinde yayınlanan 80 bildiriden 5 tanesi (%22,7), 14. Ulusal Turizm Kongresinde yayınlanan 81 bildiriden 3 tanesi (%13,6) turist rehberliği alanıyla ilgilidir. 108 bildirinin sunulduğu 16. Ulusal Turizm Kongresinde ise, 4 bildiri (%18,2) turist rehberliği alanıyla ilgilidir. Tablo 2 incelendiğinde turist rehberliği alanında en fazla bildirinin (%27,3) 15. Ulusal Turizm Kongresinde yayımlandığı görülmektedir. Diğer yandan, 2009 yılında düzenlenen 10. Ulusal Turizm Kongresine kadar turist rehberliği alanında sadece 1 bildirinin hazırlanmış olması bu alanın yeni gelişiyor olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Tablo 2. Turist Rehberliği ile ilgili Bildirilerin Yayımlandığı Ulusal Turizm Kongreleri

Ulusal Turizm Kongresi (UTK)	Toplam Bildiri	Sıklık	Yüzde
2. UTK(1991)	35	1	4,5
10. UTK (2009)	119	3	13,6
13. UTK (2012)	80	5	22,7
14. UTK (2013)	81	3	13,6
15. UTK (2014)	112	6	27,3
16. UTK (2015)	108	4	18,2
Toplam	535	22	100,0

Tablo 3. Turist Rehberliği ile ilgili Yayımlanan Bildirilerin Sayfa Sayısına Göre Dağılımı

Sayfa Sayısı	Sıklık	Yüzde
1-10	5	22,7
11-20	15	68,2
21-30	2	9,1
Toplam	22	100,0

Tablo 3'te bildirilerin sayfa sayıları yer almaktadır. Buna göre 5 bildirinin (%22,7) sayfa sayısının 1-10 arası olduğu, 15 bildirinin (%68,2) 11-20 sayfa arası, 2 bildirinin (%9,1) 21-30 sayfa arası olduğu belirlenmiştir. Belirtilen sayfa aralıklarına göre bildirilerin dağılımı incelendiğinde, sayfa sayılarının 11-20 (%68,2) arasında yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 4. Turist Rehberliği ile ilgili Yayımlanan Bildirilerin Kaynakçada Kullanılan Yerli ve Yabancı Kaynak Sayısı

Yerli Kaynak	Sıklık	Yüzde	Yabancı Kaynak	Sıklık	Yüzde
1-10	5	22,7	1-10	13	59,1
11-20	9	40,9	11-20	3	13,6
21-30	6	27,3	21-30	3	13,6
31-40	1	4,5	31-40	1	4,5
Kaynakça Yok	1	4,5	Yok	1	4,5
			Kaynakça Yok	1	4,5
Toplam	22	100,0	Toplam	22	100,0

Tablo 4'de bildirilerde kullanılan yerli ve yabancı kaynak sayılarının dağılımı gösterilmektedir. Buna göre, 9 bildiride (%40,9) 11-20 arasında yerli kaynak kullanılmıştır. 6 (%27,3) bildiride 21-30 arasında yerli kaynak kullanılmıştır. 5 bildiride ise (%22,7) 1-10 arası yerli kaynak kullanılmıştır. 1 bildiride (%4,5) 31-40 arası yerli kaynak kullanılırken 1 bildiride (%4,5) kaynakça bulunmadığı belirlenmiştir. Kaynakçası bulunmaya bildiri 2. Ulusal Turizm Kongresinde (1991) sunulmuştur. Kullanılan yabancı kaynakların dağılımı incelendiğinde, 13 bildiride (%59,1) 1-10 arası yabancı kaynak kullanılmıştır. 3 bildiride (%13,6) 11-20 ve 21-30 arası, 1 bildiride (%4,5) 31-40 arası yabancı kaynak kullanıldığı görülmektedir. 1 bildiride (%4,5) yabancı kaynak kullanılmadığı belirlenmiştir. 2. Ulusal Turizm Kongresinde (1991) hazırlanan 1 bildiride (%4,5) kaynakça kısmı olmamasından dolayı yabancı kaynak kullanımı ile ilgili herhangi bir tespit bulunulamazdır.

Tablo 5. Turist Rehberliği ile ilgili Yayınlanan Bildirilerin Yazar Sayılarına Göre Dağılımı

Yazar Sayısı	Sıklık	Yüzde
1 yazarlı	5	22,7
2 yazarlı	13	59,1
3 yazarlı	4	18,2
Toplam	22	100,0

Tablo 5'te bildirilerin yazar sayılarına göre dağılımı yer almaktadır. Buna göre 5 bildiri (%22,7) tek yazarlı, 13 bildiri (%59,1) iki yazarlı, 4 bildiri (%18,2) üç yazarlı hazırlanmıştır. Buna göre bildirilerin çoğunluğunun (%59,1) iki yazarlı olarak hazırlandığı belirlenmiştir.

Tablo 6. Yazarların Akademik Unvanları

Akademik Unvanı	1. Yazar		2. Yazar		3. Yazar	
	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde
Prof. Dr.	2	9,1	-	-	-	-
Doç. Dr.	1	4,5	3	17,6	-	-
Yrd. Doç.	11	50,0	3	17,6	-	-
Öğr. Gör.	5	22,7	5	29,4	1	25,0
Araş. Gör.	1	4,5	4	23,5	1	25,0
Bilim Uzmanı	1	4,5	-	-	-	-
Öğr. Gör. ve Dernek Başkanı	1	4,5	-	-	-	-
Yüksek Lisans Öğrencisi	-	-	2	11,8	2	50,0
Toplam	22	100,0	17	100,0	4	100,0

Tablo 6'da ilk yazarlara ilişkin akademik unvanların dağılımı yer almaktadır. 11 bildirinin (%50,0) ilk yazarının yardımcı doçent doktor, 5'inin öğretim görevlisi olduğu belirlenmiştir. 2 bildirinin (%9,1) ilk yazarının profesör doktor, 1 bildirinin (%4,5) ilk yazarlarının doçent doktor, araştırma görevlisi, bilim uzmanı, öğretim görevlisi ve dernek başkanı olduğu belirlenmiştir. Buna göre ilk yazarların akademik unvanları incelendiğinde yardımcı doçent doktorların (%50,0) yoğunlukta olduğu belirlenmiştir. Bu durum yardımcı doçent doktorların akademik yükselme kaygısından kaynaklanan daha çok yayın yapma eğiliminde olmalarından kaynaklanıyor olabilir. İkinci yazarlara ilişkin akademik unvanların dağılımı incelendiğinde ise, 5 bildirinin (%29,4) ikinci yazarının öğretim görevlisi, 4'ünün (%23,5) araştırma görevlisi, 3'ünün (%17,6) doçent doktor, yine 3'ünün (%17,6) yardımcı doçent doktor olduğu belirlenmiştir. 2 bildirinin (%11,8) ikinci yazarı ise yüksek lisans öğrencisidir. Buna göre ikinci yazarların akademik unvanları incelendiğinde öğretim görevlilerinin (%29,4) yoğunlukta olduğu ortaya çıkmıştır. 2 bildirinin (%50,0) üçüncü yazarının yüksek lisans öğrencisi, 1'nin (%25,0) öğretim görevlisi, yine 1'inin

(%25,0) araştırma görevlisi olduğu belirlenmiştir. Buna göre üçüncü yazarların akademik unvanları incelendiğinde yüksek lisans öğrencilerinin (%50,0) yoğunlukta olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 7’de bildirileri hazırlayan ilk yazarların çalıştıkları kurumların dağılımı yer almaktadır. 5 bildirinin (%22,7) ilk yazarı Balıkesir Üniversitesinde, 4’ü (%18,2) Mersin Üniversitesinde çalışmaktadır. İzmir Katip Çelebi Üniversitesinde, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde, Sakarya Üniversitesinde, Osmangazi Üniversitesinde çalışan ilk yazarların ikişer bildiri (%9,1) hazırladığı belirlenmiştir. Dumlupınar Üniversitesinde, Akdeniz Üniversitesinde, Anadolu Üniversitesinde, Yüzüncü Yıl Üniversitesinde, Gazi Üniversitesinde çalışan ilk yazarların birer (%4,5) bildiri hazırladığı belirlenmiştir. İlk yazarların çalıştıkları kurumlar incelendiğinde, Balıkesir Üniversitesi’nde (%22,7) çalışanların yoğunluk kazandığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 7. İlk Yazarın Çalıştığı Kurum

İlk Yazarın Çalıştığı Kurum	Sıklık	Yüzde
Balıkesir Üniversitesi	5	22,7
Mersin Üniversitesi	4	18,2
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	2	9,1
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	2	9,1
Sakarya Üniversitesi	2	9,1
Osmangazi Üniversitesi	2	9,1
Dumlupınar Üniversitesi	1	4,5
Akdeniz Üniversitesi	1	4,5
Anadolu Üniversitesi	1	4,5
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1	4,5
Gazi Üniversitesi	1	4,5
Toplam	22	100,0

Tablo 8’de bildirileri hazırlayan ikinci yazarların çalıştıkları kurumların dağılımı yer almaktadır. 4 bildirinin (%23,5) ilk yazarı Balıkesir Üniversitesinde, 2’si (%11,8) Mustafa Kemal Üniversitesinde, yine 2’si İzmir Katip Çelebi ve Osmangazi Üniversitesinde çalışmaktadır. Dumlupınar Üniversitesinde, Akdeniz Üniversitesinde, Sakarya Üniversitesinde, Harran Üniversitesinde, Anadolu Üniversitesinde, Mersin Üniversitesinde, Ankara Üniversitesinde çalışan ikinci yazarların birer (%5,9) bildiri hazırladığı belirlenmiştir. İkinci yazarların çalıştıkları kurumlar incelendiğinde, Balıkesir Üniversitesi’nde (%23,5) çalışanların yoğunluk kazandığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 8. İkinci Yazarların Çalıştığı Kurum

İkinci Yazarların Çalıştığı Kurum	Sıklık	Yüzde
Balıkesir Üniversitesi	4	23,5
Mustafa Kemal Üniversitesi	2	11,8
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	2	11,8
Osmangazi Üniversitesi	2	11,8
Dumlupınar Üniversitesi	1	5,9
Akdeniz Üniversitesi	1	5,9
Sakarya Üniversitesi	1	5,9
Harran Üniversitesi	1	5,9
Anadolu Üniversitesi	1	5,9
Mersin Üniversitesi	1	5,9
Ankara Üniversitesi	1	5,9
Toplam	17	100,0

Tablo 9'da bildirileri hazırlayan üçüncü yazarların çalıştıkları kurumların dağılımı yer almaktadır. Buna göre, 2 bildirinin (%50,0) üçüncü yazarının Osmangazi Üniversitesinde, 1 bildirinin (%25) üçüncü yazarının Sakarya Üniversitesinde ve yine 1 bildirinin (%25) üçüncü yazarının Ankara Üniversitesinde çalıştıkları ortaya çıkmıştır.

Tablo 9. Üçüncü Yazarların Çalıştığı Kurum

Üçüncü Yazarların Çalıştığı Kurum	Sıklık	Yüzde
Osmangazi Üniversitesi	2	50,0
Sakarya Üniversitesi	1	25,0
Ankara Üniversitesi	1	25,0
Toplam	4	100,0

Tablo 10. Bildirilerin Konularına Göre Dağılımı

Bildirilerin Konularına Göre Dağılımı	Sıklık	Yüzde
Turist rehberliği eğitimi	7	31,8
Turist rehberlerinin performans ve yeterlilikleri	5	22,7
Turist rehberliğinde sorunlar ve engeller	3	13,6
Turist rehberlerine yönelik optimal güzergah denemesi	1	4,5
Turist rehberlerinin rolleri	1	4,5
Turist rehberliği alanın bibliyometrik analizi	1	4,5
Turist rehberlerinin vergilendirilmesi	1	4,5
Turist rehberlerinin efsaneleri kullanım durumu	1	4,5
Tanıtım sorunlarının turist rehberliği açısından değerlendirilmesi	1	4,5
Turistlerin davranış kalıplarının rehberler tarafından değerlendirilmesi	1	4,5
Toplam	22	100,0

Bildirilerin konularına göre dağılımları tablo 10'da yer almaktadır. Bildirilerin konularına göre dağılımları incelendiğinde, 7 bildirinin (%31,8) turist rehberli-

ği eğitimi ile ilgili olduğu, 5 bildirinin (%22,7) turist rehberlerinin performans ve yeterlilikleri ile ilgili olduğu, 3 bildirinin (%13,6) turist rehberliğinde sorunlar ve engeller ile ilgili olduğu ortaya çıkmıştır. Turist rehberlerine yönelik optimal güzergah denemesi, turist rehberlerinin rolleri, turist rehberliği alanının bibliyometrik analizi, turist rehberlerinin vergilendirilmesi, turist rehberlerinin efsaneleri kullanım durumu, tanıtım sorunlarının turist rehberleri açısından değerlendirilmesi, turist davranış kalıplarının rehberler tarafından değerlendirilmesi konularında birer bildirinin hazırlandığı belirlenmiştir.

Tablo 11. Bildirilerdeki Anahtar Kelime Sayısı

Bildirilerdeki Anahtar Kelime Sayısı	Sıklık	Yüzde
2 anahtar kelime	1	4,5
3 anahtar kelime	6	27,3
4 anahtar kelime	9	40,9
5 anahtar kelime	5	22,7
Yok	1	4,5
Toplam	22	100,0

Tablo 11 bildirilerdeki anahtar kelime sayılarının dağılımını göstermektedir. 9 bildiride (%40,9) kullanılan anahtar sayısı 4, 6 bildiride (%27,3) kullanılan anahtar sayısı 3, 5 bildiride kullanılan anahtar sayısı 5'tir. 1 bildiride (%4,5) 2 anahtar kelime kullanıldığı görülürken 1 bildiride (%4,5) anahtar kelimelerin verilmediği belirlenmiştir. Anahtar kelimenin verilmediği bildiri 2. Ulusal Turizm Kongresinde (1991) sunulmuştur. Buna göre, bildirilerde kullanılan anahtar kelime sayısı %40,9'luk oranla 4 anahtar kelimedeki yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 12'de yazarların kullanmış oldukları anahtar kelimeler verilmiştir. Buna göre birinci anahtar kelimeler incelendiğinde "turizm" 5 kez, "turist rehberi" 3 kez "turist rehberliği" ve "turist rehberleri" 2 kez tercih edilen anahtar kelimeler olmuştur. İkinci anahtar kelimeler incelendiğinde "eğitim", "turist rehberi", "rehberlik" gibi kelimelerin birer kez kullanıldığı görülmektedir. Üçüncü anahtar kelimeler incelendiğinde "turist rehberi" 2 kez, "turizm", "profesyonel turist rehberliği" gibi kelimelerin birer kez tercih edilen anahtar kelimeler olduğu belirlenmiştir. Dördüncü anahtar kelimelerde "meslek", "turist rehberi" gibi kelimelerin, beşinci anahtar kelimelerde ise "en kısa yol hesabı", "kannun" gibi kelimelerin kullanıldığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 12. Bildirilerde Kullanılan Anahtar Kelimeler

1. 1. Anahtar Kelimeler	f
Turizm	5
Turist Rehberi	3
Turist Rehberliği, Turist rehberleri	2
Profesyonel Turist Rehberleri, Profesyonel Turist Rehberi, Turizmde Engeller, Turist Tipolojisi, Doğu Anadolu Bölgesi, Engelli Turist, İstanbul, Sosyal Beceri	1
2. 2. Anahtar Kelimeler	f
Eğitim, Turist Rehberi, Turist Rehberliği, Rehberlik, Bibliyometri, Avrupa Kültür Başkenti, Vergilendirme, Stres Yönetimi, Profesyonel Turist Rehberi, Turizm Fakültesi, Seyahat Acentası, Turizm Eğitimi, Hizmet, Paket Tur, Tanıtım, Performans, Algılanan Mesleki Engeller, Destinasyon Sürdürülebilirliği, Cinsiyet Ayrımcılığı, Yetkinlik, Turist Davranış Kalıpları	1
3. 3. Anahtar Kelimeler	f
Turist Rehberi	2
Turizm, Turizm Rehberliği Eğitimi, Profesyonel Turist Rehberliği, Rehberlik, Stres Yönetimi Becerisi, Kalite, Turist Rehber Roller, Graf Teorisi, Hizmet Üreticileri, Mesleki Yeterlilik Kurumu, Profesyonel Turist Rehberi, Rehberlik Eğitimi, Tez, Bölge Tanıtımı, Türkiye, Eğitim, Antalya, Kültürel Arabuluculuk	1
4. 4. Anahtar Kelimeler	f
Meslek, Turist Rehberi, Turizm Rehberliği, Bayan Turist Rehberleri, Kapalı Çarşı, Mesleki Eğitim, Kapadokya, Hizmet Kalitesi Ölçümü, Turizm Rehberliği Eğitimi, Makale, İçerik Analizi, Turist Memnuniyeti, Turlar, Meslek Standartları	1
5. 5. Anahtar Kelimeler	f
En Kısa Yol Hesabı, Kanun, Turizm Rehberliği Eğitimi Alan Öğrenci, Serqual Yönetimi, Eğitim Programları	1

1990-2015 yılları arasında Ulusal Turizm Kongrelerinde turist rehberliği alanında yayımlanan 22 bildirinin 12 tanesi alan araştırması türünde yazılmıştır. Alan araştırmasının çok yaygın kullanılması ve alan araştırması olan bildirimlerde, özet içeriğinin değerlendirilmesinin daha anlamlı olduğu düşüncesiyle, özet içeriği sadece alan araştırması olan bildirimler için yapılmıştır. Tablo 13’de alan araştırması olan 12 bildirinin özet içeriğine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 13. Alan Araştırması İçeren Bildirilerde Özet İçeriğine İlişkin Bulgular (n:12)

İçerik	Kategori	Sıklık	Yüzde
Amacın Belirtilmesi	Evet	10	83,3
	Hayır	2	16,7
Araştırma türünün Belirtilmesi	Evet	4	33,3
	Hayır	8	66,7
Veri Toplama Aracının Belirtilmesi	Evet	10	83,3
	Hayır	2	16,7
Evren Tanımı	Evet	1	8,3
	Hayır	11	91,7
Örnekleme Yöntemi	Evet	2	16,7
	Hayır	10	83,3
Temas Yönteminin Belirtilmesi	Evet	2	16,7
	Hayır	10	83,3
Araştırmanın Ne Zaman Yapıldığının Belirtilmesi	Evet	3	25,0
	Hayır	9	75,0
Araştırmanın Nerede Yapıldığının Belirtilmesi	Evet	4	33,3
	Hayır	8	66,7
Analiz Tekniğinin Belirtilmesi	Evet	6	50,0
	Hayır	6	50,0
Ana Bulgulardan Söz edilmesi	Evet	10	83,3
	Hayır	2	16,7
Temel Önerinin Belirtilmesi	Evet	1	8,3
	Hayır	11	91,7
Anahtar Kelimelere Yer Verilmesi	Evet	12	100,0

Tablo 13'e göre 10 (%83,3) bildiride amaç verilirken, 2 bildiride (%16,7) araştırma amacına ilişkin herhangi bir ifadeye yer verilmemiştir. Bildirilerin %66,7'sinde araştırma türü belirtilmemiştir. Bildirilerin %83,3'ünde veri toplama amacı belirtilmiştir. Bildirilerin %91,7'sinde özetle herhangi bir evren tanımına rastlanmamıştır. Söz konusu bildirilerin sadece 2'sinde (%16,7) örnekleme yöntemi hakkında bilgi verilirken, 10 tanesinde (%83,3) bu konu hakkında açıklama bulunmamaktadır. 2 tanesinde (%16,7) temas yöntemi belirtilirken, 10 tanesinde (%83,3) temas yönetimi belirtilmemiştir. Bildirilerin %75'inde araştırmanın ne zaman yapıldığına ilişkin bir bilgi özetle yer almazken, %66,7'sinde araştırmanın nerede yapıldığı belirtilmemiştir. Bildirilerin %50'si analiz tekniğini belirtirken, %50'si analiz tekniği hakkında bilgi vermemiştir. Bildirilerin %83,3'ünde ana bulgulardan bahsedilmiştir. Temel öneriden bahseden özet oranı sadece %8,3'tür. Bildirilerde yer alan özetlerin hepsinde anahtar kelimelere yer verilmiştir.

Tablo 14. Alan Araştırması İçeren Bildirilerde Giriş İçeriğine İlişkin Bulgular (n:12)

İçerik	Kategori	Sıklık	Yüzde
Giriş Bölümünün Varlığı	Evet	12	100,0
Amacın Belirtilme Durumu	Evet	7	58,3
	Hayır	5	41,7
Araştırma Sorularının Varlığı	Hayır	12	100,0
Araştırma Hipotezlerinin Varlığı	Evet	1	8,3
	Hayır	11	91,7

Tablo 14'te alan araştırması içeren 12 bildiri giriş içeriğine ilişkin bulguların dağılımı verilmektedir. Buna göre bildirilerin hepsinde giriş bölümü vardır. Bildirilerin 7 tanesinde (%58,3) giriş bölümünde amaç belirtilirken, 5 tanesinde (%41,7) giriş bölümünde amaç belirtilmemiştir. Bildirilerin hiçbirinde giriş bölümünde araştırma sorularına rastlanmamıştır. Bildirilerin 1 tanesinde (%8,3) hipotezlere yer verilirken, 11 tanesinde (%91,7) giriş bölümünde herhangi bir hipoteze rastlanmamıştır.

Tablo 15'de alan araştırması içeren 12 bildiri yöntem içeriğine ilişkin bulguların dağılımı verilmektedir. Bir tane araştırmada yöntem olmadığı için bu bölümde 11 bildiri değerlendirmeye alınmıştır. Yöntem kısmının bulunmadığı 1 bildiri 2. Ulusal Turizm Kongresinde (1991) hazırlanmıştır. Bildirilerin araştırma türü incelendiğinde 4 tanesinin (%33,3) keşifsel, yine 4 tanesinin (%33,3) tanımlayıcı araştırma türünde yazıldığı belirlenmiştir. Bildirilerin 2 tanesinde (%16,7) yöntem bölümünde araştırma türüne rastlanmamıştır. Bildirilerin 6 tanesinde (%54,5) veri toplama tekniği olarak anket kullanılmıştır. Bildirilerin 9 tanesinde (%81,8) yöntem kısmında anketin ne zaman yapıldığı belirtilirken, bildirilerin 2 tanesinde (%18,2) anketin ne zaman yapıldığı belirtilmemiştir. Bildirilerin 6 tanesinde (%54,5) anketin nerede yapıldığını belirtilmemiştir. Bildirilerin 1 (%9,1) tanesinde tesadüfi olmayan örnekleme yöntemi kullanılırken, 5 tanesinde (%45,5) tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bildirilerin 5 tanesinde ise (%45,5) yöntem kısmında hangi örnekleme yönteminin kullanıldığı belirtilmemiştir. Tesadüfi örnekleme kullanılan bildirilerde basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tesadüfi olmayan örnekleme kullanılan araştırmada kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bildirilerin 10 tanesinde (%90,9) yöntem kısmında evren tarifi yapılmıştır. Bildirilerin 7 tanesinde (%63,6) ise örnekleme çerçevesi verilmiştir. Bildirilerin 7 tanesinde (%63,6) örneklem büyüklüğü hesaplanmamıştır. Bildirilerin 3 tanesinde (%27,3) yüz yüze temas yöntemi kullanılmıştır. Bildirilerin 2 tanesinde (%18,2) bırak topa ve karma temas yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 15. Alan Araştırması İçeren Bildirilerde Yöntem İçeriğine İlişkin Bulgular (n:11)

İçerik	Kategori	Sıklık	Yüzde
Yöntemin Varlığı	Evet	11	91,7
	Hayır	1	8,3
Araştırma Türü	Keşifsel	4	33,3
	Tanımlayıcı	4	33,3
	Alan	2	16,7
	Belirtilmemiş	2	16,7
Veri Toplama Tekniği	Anket	6	54,5
	Görüşme	1	9,1
	Doküman İnceleme	1	9,1
	Karma	3	27,3
Anketin Uygulandığı Zaman	Evet	9	81,8
	Hayır	2	18,2
Anketin Uygulandığı Yer	Evet	5	45,5
	Hayır	6	54,5
Evren Tarifi	Var	10	90,9
	Yok	1	9,1
Örnekleme Çerçevesi	Var	7	63,6
	Yok	4	36,4
Örnek Büyüklüğü	Hesaplanmış	4	36,4
	Hesaplanmamış	7	63,6
Örnekleme Yöntemi	Tesadüfi Olmayan	1	9,1
	Tesadüfi	5	45,5
	Belirtilmemiş	5	45,5
Tesadüfi Olmayan	Kolayda	1	100,0
Tesadüfi Örnekleme	Basit Tesadüfi	5	100,0
Temas Yöntemi	Yüz yüze	3	27,3
	Posta	1	9,1
	İnternet	1	9,1
	Bırak Topla	2	18,2
	Karma	2	18,2
	Belirtilmemiş	2	18,2

Tablo 16’da alan araştırması içeren bildirilerde geçerlilik ve güvenilirlik içeriğine ilişkin bulguların dağılımı verilmiştir. Bu bölümde 12 bildirinin 2 tanesi içerik analizi, 1 tanesi betimsel analiz, 2 tanesi doküman inceleme olduğu için geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yoktur. Bu nedenle bu bölümde 7 bildiriye ilişkin bulgular değerlendirilmeye alınmıştır. Bildirilerin 3 tanesinde (%42,9) geçerlik çalışmasına rastlanırken, 4 tanesinde (%57,1) geçerlilik çalışmasına rastlanmamıştır. Geçerlilik çalışması bulunan bildirilerin hepsinde geçerlilik türlerinden faktör analizi kullanılmıştır. Bildirilerin 4 tanesinde (%57,1) güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Güvenilirlik çalışması yapılan bildirilerin hepsinde alfa güvenilirlik türü kullanılmıştır.

Tablo 16. Alan Araştırması İçeren Bildirilerde Geçerlilik ve Güvenilirlik İçeriğine İlişkin Bulgular (n:7)

İçerik	Kategori	Sıklık	Yüzde
Geçerlik Çalışması	Evet	3	42,9
	Hayır	4	57,1
Geçerlik Türleri	Faktör Analizi	3	42,9
	Belirtilmemiş	4	57,1
Güvenilirlik Çalışması	Evet	4	57,1
	Hayır	3	42,9
Güvenilirlik Türleri	Alfa	4	57,1
	Belirtilmemiş	3	42,9

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada 1990-2015 yılları arasında gerçekleştirilen Ulusal Turizm Kongresi Kitaplarında yer alan turist rehberliği alanında yapılmış çalışmalar çeşitli parametreler çerçevesinde değerlendirilmiştir. 1990-2015 yılları arasında düzenlenen 16 Ulusal Turizm Kongresinde sunulan 860 bildirden 22 tanesi turist rehberliği alanı ile ilgilidir. 860 bildirden sadece 22 tanesinin turist rehberliği alanı ile ilgili olması bu alanın yeni gelişmekte olduğunu ve daha çok çalışma yapılmasına ihtiyaç olduğunu göstermektedir. 22 bildirinin incelendiği çalışmanın sonucunda turist rehberliği alanında en fazla bildirinin 15. Ulusal Turizm Kongresinde (2014) yayımlandığı görülmektedir. Sayfa aralıklarına göre bildirilerin dağılımı incelendiğinde, sayfa sayılarının 11-20 arasında yoğunlaştığı görülmektedir. Bildirilerin yazar sayısına göre dağılımı incelendiğinde iki yazarlı bildirilerin yoğunlukta olduğu ortaya çıkmıştır. İlk yazarların çoğunlukla yardımcı doçent doktorlardan oluştuğu yapılan araştırma sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durum yardımcı doçent doktorların akademik yükselme kaygısından kaynaklanan daha çok yayın yapma eğiliminde olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Yazarların çalıştığı kurum incelendiğinde ise en fazla yazarın Balıkesir Üniversitesi bünyesinde çalıştığı görülmüştür. Bildirilerde en çok çalışılan konuların turist rehberliği eğitimi ile ilgili olduğu görülmektedir. En fazla kullanılan anahtar kelimelerin turizm ve turist rehberi olduğu çalışma sonunda ortaya çıkan bulgular arasındadır. Konusu turizm olan bilimsel bir toplantıda, anahtar kelime olarak önüne/arkasına herhangi ilave bir kelime veya kavram kullanmadan sadece "turizm" kavramının kullanılması dikkat çekicidir.

Çalışmanın alan araştırması olan bildiriler için yapılan analizler sonucunda bildirilerin çoğunluğunda özetle amaca yer verildiği, çoğunluğa yakın bildiri- de ise özetle evren tarifinin verilmediği ortaya çıkmıştır. Bildirilerin çoğunda

özette örnekleme yöntemine ve temas yöntemine rastlanmamıştır. Yine bildirilerin çoğunluğunda özette araştırmancının ne zaman ve nerede yapıldığına dair bilgiye rastlanmamıştır. Bildirilerin çoğunluğunda ana bulgu verilmiştir. Fakat bildirilerde özet kısmında temel öneriye yer veren çalışma sayısı çok azdır. Turist rehberliği alanında çalışacak araştırmacıların özeti yazarken evren tarifi, örnekleme yöntemi, temas yöntemi, araştırmancının nerede ve ne zaman yapıldığı, temel öneri gibi unsurları dikkate almaları tavsiye edilebilir.

Çalışmanın alan araştırması olan bildiriler için yapılan analizler sonucunda bildirilerin hepsinde giriş kısmına rastlanmıştır. Bildirilerin çoğunluğunda giriş bölümünde amaç belirtilmiştir. Alan araştırması olan bildirilerin giriş kısmında araştırma sorularına rastlanmamıştır. Sadece bir bildirinin giriş kısmında hipotezlere yer verildiği belirlenmiştir. Araştırmada yanıt aranan sorulara veya hipotezlere giriş kısmında veya araştırmancının amacı gibi ayrı bir başlık altında verilmesi bildirinin daha iyi anlaşılması açısından yararlı olabilir. Eğer hipotezler tercih edilecek olursa yeterli teorik gerekçelendirmenin de yapılması gerekmektedir.

Çalışmanın alan araştırması olan bildiriler için yapılan analizler sonucunda bildirilerin genellikle keşifsel ve tanımlayıcı araştırma türünde yazıldıkları belirlenmiştir. Anket tekniğinin yoğunlukta kullanıldığı görülmektedir. Bildirilerin çoğunluğunda anketin ne zaman yapıldığı belirtilmiştir. Bildirilerde daha çok basit tesadüfi örnekleme yöntemi ve kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bildirilerin çoğunluğunda yöntem kısmında evren tarifi yapılmış ve örneklem çerçevesi verilmiştir. Bildirilerin çoğunluğunda örneklem büyüklüğünün hesaplanmadığı görülmektedir. Özette verilen bilgiler ile araştırmancının yöntem kısmında verilen bilgiler karşılaştırıldığında yöntem bölümünde özette olandan daha fazla bilgiye ulaşılabildiği görülmektedir. Bununla birlikte bu alanda çalışacak olan araştırmacıların anket tekniğinin yanı sıra farklı tekniklere yönelmesi faydalı olabilir.

Çalışmanın alan araştırması olan bildiriler için yapılan analizler sonucunda iki bildiride içerik analizi, bir bildiride betimsel analiz yapıldığı ortaya çıkmıştır. İki bildiride doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Geriye kalan ve geçerlilik çalışması bulunan bildirilerin hepsinde faktör analizi yapıldığı belirlenmiştir. Güvenilirlik çalışması yapılan bildirilerde ise alfa güvenilirlik türü kullanılmıştır. Bu konuda sadece Cronbach alfa katsayısının rapor edilmesi ile yetinilmemelidir. Ölçek kullanılan araştırmalarda, ölçeği ve örnekleme ikiye bölerek hesaplanan Cronbach alfa değerleri de rapor edilebilmelidir. Hatta ölçek en az 6 maddeden (önerme, ifade, cümle) oluşuyorsa, tek ve çift numaralı ölçek maddeleri için ayrı ayrı Cronbach alfa değerlerinin de belirtilmesinde fayda vardır. Birden fazla ölçek var ise, diğer ölçekler için de bu işlem yinelenmeli ve rapor edilmelidir.

Bu araştırmanın bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutacağı düşünölmektedir. Turist rehberliği alanında bundan sonra yapılacak çalışmalarda turist rehberliği eğitimi dışındaki meslek etiği, hizmet kalitesi veya çalışma koşulları gibi daha az çalışılmış konulara yönelinmesi faydalı olabilir. Nitel araştırmalara ağırlık verilmelidir. Uygulama alanı olarak hem rehber hem turist hem de işletmelerin seçildiği 2 veya 3 aylık çalışmalar yapılabilir. Bu alışma sadece 1990-2015 yılları arasında düzenlenen Ulusal Turizm Kongreleri ile sınırlı tutulmuştur. Bundan sonra yapılacak araştırmalarda turizm alanındaki tüm kongrelerde yayınlanan bildirilere ilişkin ayrıca, ulusal ve uluslararası dergilerde yayımlanan makalelere ilişkin bibliyometrik çalışmalar da yapılabilir. Yeni çalışmalarda bildiri ve makaleler karşılaştırmalı olarak değerlendirilebilir. Böylece, turist rehberliği yazınının gelişimi daha iyi ortaya konulabilir.

KAYNAKLAR

- Al, U. (2008). *Türkiye'nin Bilimsel Yayın Politikası: Atıf Dizinlerine Dayalı Bibliyometrik Bir Yaklaşım*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Al, U., Coştur, R. (2007). Türk Psikoloji Dergisinin Bibliyometrik Profili. *Türk Kütüphaneciliği*, 21 (2), 142-163.
- Al, U., Soydal, İ. ve Yalçın, H. (2010). Bibliyometrik Özellikleri Açısından Bilig'in Değerlendirilmesi. *Bilig*, Güz, 55: 1-20.
- Aydın, B. (2014). Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezinde (YÖKTEZ) Yiyecek İçecek İşletmeciliği Alanında Kayıtlı Bulunan Tezlerin Bibliyometrik Analizi. Kozak, Günlü (Ed). *VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi Bildiri Kitabı*, 04-05 Nisan 2014, Ankara, 55-70.
- Aymankuy, Y. (1997). *Türkiye'de Geliştirilebilir Turizm Şekli Olarak Kongre Turizmi ve İzmir İl Merkezi Örnek Uygulaması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Buzlu, Ö.M. (2015). *Rekreasyon Araştırmaları ve Rekreasyon Bölümleri İçin Araştırma ve Müfredat Kapsamı Önerisi: Bilimetric Bir Çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Cevizkaya, G., Avcıkurt, C. ve İlsay, S. (2014). Turizm Alan Yazınında Engelliler ile ilgili Çalışmaların Bibliyometrik Profili (2000-2013). *15. Ulusal Turizm Kongresi*, Gazi Üniversitesi, Ankara, 145- 151.
- Çakıcı, A. C. (2009). "10. Ulusal Turizm Kongresi Sunuş Yazısı", *10. Ulusal Turizm Kongresi*, 21-24 Ekim.
- Çakıcı, C., Yıldırım, O., Karacaoğlu, O. (2013). Ulusal Turizm Kongreleri Bildirilerinin Bibliyometrik Profili. *14. Ulusal Turizm Kongresi*, Kayseri.
- Çiçek, D., Kozak, N. (2012). Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi'nde Yayımlanan Hakem Denetimli Makalelerin Bibliyometrik Profili. Kozak, Yeşiltaş (Ed). *VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi*, Nisan, Kemer, Antalya, 196-211.
- Evren, S. ve Kozak, N. (2012). Türkiye'de 2000-2010 Yılları Arasında Yayımlanan Turizm Konulu Makalelerin Bibliyometrik Analizi. Kozak, Yeşiltaş (Ed). *VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi*, Nisan, Kemer, Antalya, 250-266.
- Evren, S., Kozak, N. (2013). Bibliometric Analysis of Tourism and Hospitality Related Articles Published in Turkey. *Anatolia -An International Journal of Tourism and Hospitality Research*. 25 (1), 61-80.

<http://utk14.erciyes.edu.tr/>. Erişim Tarihi: 01.01.2015.

İçöz, O., Kozak, N. (1999). Turizm İşletmeciliği Dergisinin Turizm Literatürüne Katkısı Hakkında Bir İnceleme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 10, Eylül-Aralık, 9-17.

Karagöz, D., Kozak, N. (2014). Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi: Araştırma Konuları ve Kurumlar Arası İş Birliğinin Sosyal Ağ Analizi ile İncelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 28(1), 47-61.

Karagöz, D., Yüncü, R. H. (2013). Sosyal Ağ Analizi ile Turizm Alanında Yazılmış Doktora Tezlerinin Araştırma Konularının İncelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15), 206-232.

Kaya, B. (2014). Annals of Tourism Research Dergisinde 2004-2013 Yılları Arasında Yayımlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi. Kozak, Günlü (Ed). VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi Bildiri Kitabı, 04-05 Nisan 2014, Ankara, 39-54.

Kozak, N. (1995). Türkiye'de Yayımlanan Turizm Konulu Makaleler Üzerine Bir İnceleme. *Anatolia Türk Turizm Yazını Araştırmaları III*, Mart.

Kozak, N. (1996). Dünyada Turizm ve İlgili Alanlarında Yayımlanan Dergiler. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Mart- Haziran, 80-91.

Kozak, N. (2001). Türkiye'de Turizm Pazarlaması Literatürünün Gelişim Süreci: 1972-1998 Yılları Arasında Hazırlanmış Lisansüstü Tez Çalışmaları Üzerine Biyo-Bibliyografik Bir İnceleme. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*: Bahar, 12, 26-33

Nergiz, H. G. (2014). Türkiye'de Lisansüstü Turizm Tezlerinin Bibliyometrik Profili (1990- 2013). Kozak, Günlü (Ed). VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi Bildiri Kitabı, 04-05 Nisan 2014, Ankara, 212-221.

Özel, Ö. H., Kozak, N. (2012). Turizm Pazarlaması Alanının Bibliyometrik Profili (2000- 2010) ve Bir Atıf Analizi Çalışması. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(4), 715-733.

Şahin, Ş., Acun, A. (2015). Turist Rehberliği Alanının Bibliyometrik Profili (Makaleler ve Lisansüstü Tezler). 16. Ulusal Turizm Kongresi, Çanakkale.

Temizkan, P.S., Çiçek, D., Özdemir, C. (2015). Sağlık Turizmi Konusunda Yayımlanan Makalelerin Bibliyometrik Profili. *International Journal of Human Sciences*. 12(2), 395- 415.

Turan, A. (2014). Turizm Konulu Yüksek Lisans Tezlerinin Bibliyometrik Özellikleri (1984 2013). Kozak, Günlü (Ed) VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi Bildiri Kitabı, 04-05 Nisan 2014, 3-15.

- Türktarhan, G. (2014). Türkiye’de Turizm Alan yazınının İncelenmesi: “Sistemik Türkiye Turizm İşletmeciliği Bibliyografyası (1929- 1984)” Üzerine Bir İnceleme. Kozak, Günlü (Ed). *VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi Bildiri Kitabı*, 04-05 Nisan 2014, Ankara, 183-199.
- Türktarhan, G. ve Kozak, N. (2012). Turizm Yıllığı’nın Bibliyometrik Profili. Kozak, Yeşiltaş (Ed). *VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi*, Kemer, Antalya, 567-584.
- Ulu, S., Akdağ, M. (2015). Dergilerde Yayınlanan Hakem Denetimli Makalelerin Bibliyometrik Profili: Selçuk İletişim Örneği. *Selçuk İletişim*, 9(1), 5-21.
- Ünal, Y. (2008). *Dergi Kullanım Verilerinin Bibliyometrik Analizi ve Koleksiyon Yönetiminde Kullanımı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yalçın, H. (2010). Milli Folklor Dergisinin Bibliyometrik Profili. (2007-2009). *Milli Folklor*, 22 (85), 205-211.
- Zan, U. B. (2012). *Türkiye’de Bilim Dallarında Karşılaştırmalı Bibliyometrik Analiz Çalışması*. Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Zencir, E. ve Kozak, N. (2012). Sosyal Bilimler Enstitü Dergilerinde Yayımlanan Turizm Makalelerinin Bibliyometrik Profili (2000-2010). Kozak, Yeşiltaş (Ed). *VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi*, Kemer, Antalya, 673-682.